תאריך הורדה: 21 מאי 2025. מקור: עמוד 2, חרות, 18 מרץ 1956 *** מתוך אתר "עיתונות יהודית היסטורית", הספרייה הלאומית ואוניברסיטת ת"א

על המצב והדרך

(המשך ההרצאה במועצת תנועת החרות ביום כ"ח אדר, 11.3.56)

מ. בגין

הפניה אל הציונים הכלליים

זוהי הפעם הראשונה שמתכנסת מועצת תנועתנו לאחר ששלחתי את מכתבי לנשיא מפלגת הציונים הכלליים מר ברנשטיין ואני רואה חובה לעצמי להסביר לידידי חברי המועצה למה הגיעה הנהגתם למסקנה שיש להציע למפלגת הציונים־הכלליים לא־חד את שתי המפלגות למפלגה אחת. אסביר את הענין הזה בקצרה ובפשטות. אבל אם חן מצאתי בעיני ידידי — אבקש אותם לא לראות בדברי פתיחה לויכוח על ענין זה במועצה. אם יחלטו — אחרי מה ש־אמר — להעלות דעה שלילית או חיובית — איש לא יוכל לשלול מהם את זכותם זאת. אבל בקשתי שמוחה לפניכם: עוד להוסיף זמן־מה ולהימנע מויכוח, לחזוב או לשלר לה, על נושא זה. עדיין אינני יכול, לשולי לים — שבוודאי ישנם במועצה ובתנועה — לומר שום דבר מדאיג. ועדיין אינני יכול לומר למחייבים שום דבר משמח. אני רק יכול לומר שהנהגתם אשר החליטה על פניה זו, עשתה זאת בכנות, בנאמנות, ובתוך הכרה שיש לנסות להתגבר על גורם ה־זמן. אמנם, גם בלעדי הצעה כלשהי למפל־גה אחרת, יש יסוד לאמונה שתנועת־הח־רות תהיה המפלגה הראשונה בישראל, ובא־חד הימים לא תהיה ברירה לשום נשיא אלא להטיל עליה את התפקיד להרכיב ממשלה בישראל. אבל התפתחות כזאת קשורה ב־זמן. אפילו הוא נראה לעין — היא איננו קצר כפי שהוא חייב להיות מבחינת ה־התפתחויות.

לעומת זאת — עתה אדבר בלשון ההיפר־תיזה: — אילו האיחוד שהצענו להקימו היה קם — היה נוצר בכנסת הזאת כוח המיי־צג למעשה 210 אלף בוחרים. בעוד שמפא"י, המפלגה הראשונה בישראל, והשלטת, מייצגת כיח ציבורי של 270 אלף בוחרים. ההבדל הוא של 60 אלף קול. אם 40 אלף קולות נוספים את מפא"י ובצטרפים לכוח שאין צורך לומר עליו „אלטרנטיבה", כי הוא אלטרנטיבה ב־תור שכזה — מפא"י מפסידה את מעמדה כמפלגה ראשונה בישראל, והכוח שעליו דיברתי הופך להיות הכוח הראשון בישר־ראל. אפשר לומר שגם אז לא נוכל להר־כיב ממשלה, יתכן. אינני מתעלם מכך. גם מפלגה שניה, אם יש לה שותפים מעל למפלגה הראשונה, יכולה להקים ממש־לה. אם כי ידוע, לפי החוקים הפרלמנט־ריים המקובלים, שהמפלגה הראשונה לפחות צריכה לנסות להקים ממשלה. אפס, התפת־רות כזאת היתה משנה את כל המצב במדי־נה, וירידתה הכיבית של מפא"י היתה כבר נראית לעין. מכל מקום, זה היה שינוי יסודי. בפעם הראשונה בשנות־דור שמפא"י, לעיני העם ולעיני העולם כולו, היתה יור־דת כן הפדסטאל שלה אליו הגיעה לא רק בכוחה הציבורי, אלא בלחץ ובשוחד ובשחיתות וגזילה פתלחם, ובהבטחת יתרו־נות. היתה יורדת מהפדסטאל הזה, וכנראה היה לה קשה כאד לחזור אליו. או אם היתה חוזרת בישר־לבב, כאופוזיציה נכו־נה, אני חושב שזו היתה ההתפתחות הרצויה. אנו מעולם לא היינו שואפים — ואני אומר זאת לחברי — להנציח את שלטונ־נו. אנו הושבים ששלטון ממושך או נסיון להפוך את השלטון למונוצח — הם הם, השלטון הזה והנסיון הזה ממיטים את אסון השחיתות וההתנשאות על כל עם, ובוו־דאי על עמנו.

מאחר שהדברים שהוטלו על סף המאזניים הם כל־כך חשובים — אולי גורליים — התגברנו על כל ההיסוסים והצענו את הצע־ה הזאת למפלגת הציונים הכלליים. מאז, שוחחנו עם נציגיהם המוסמכים, ואני יכול לומר למועצה שכל ששת הנושאים — הנתונים מרגישים שהם רוצים באיחוד ה־מפלגות.

לעולם לא אניח הנחת מקיאבליסטיות. ואחת ההנחות המקיאבליסטיות היא שזול־תי הוא מקיאבליסט. אם אנשים אומרים לי: אנו רוצים באיחוד — אני נאמין להם. כל עוד לא יוכח ההיפך. חלה התקדמות ניכרת במשא־ומתן. אל תדרשו ממני פרטים. למו"מ יש שני שותפים. משום כך הכ־נו איננו בבעלותנו. לא אוכל היום לומר אם התוצאה תהיה חיובית או שלילית. אבל זאת אני יכול לומר לכם: היות וביקש־תיכם לא להתחיל עוד בויכוח על ענין זה במועצה שלנו — שום דבר לא יוכרע בלעדי־כם או בלעדי נבחרי התנועה כולה. הנהגת־כם המכצעת לא עשתה אלא דבר אחד: הצעה לפתרון במו"מ כדי לברר אם יש אפש־רות לאחד את שתי המפלגות. אם יתברר שאין אפשרות כזאת — נאמר לכם כן. אם מישהו יודעה לומר שבעצם הגשת ההצעה עשינו משהו — זכותו היא. ואם יגידו אחרים את ההיפך — גם זזהו זכותם. אבל לעשה לא היה עוד על מה להתווכח. לעיבה זאת, אם נגיע לעמדה מוסכמת עם מפלגת הציונים־הכלליים — נביא את עצם רעיון האיחוד לפני ועידה מיוחדת של תנועתנו. הבחירות לועידה יתנהלו, אולי לא רק סביב הענין הזה, אבל בוודאי סביב ה־ענין הזה כאחד הענינים המרכזיים, והוועי־דה היא שתחליט. היא היחידה הזכאית להח־ליט. זאת רציתי לומר לכם בקשר עם המו"מ עם הציונים־הכלליים, ואני חוזר ואומר: אם חן מצאתי בעיניכם — אולי תיטיבו לע־שות ולהוסיף לתת לענין מה שאפשר לב־נות בלע"ז: 'A fair chance' סיכוי הוגן.

הדרישה לבחירות חדשות

הפרק האחרון של דברי מוקדש לזמן הקרוב ביותר, בתנאי שלא יבוא המאורע שאחריו נחיה בעולם אחר — אם כולנו נהיה. אנו כבר יודעים מי נלחם ומי יילחם, ומי לא יילחם. אבל אנו יודעים גם — ואנו אומרים זאת לא כדי לזכות בהכרתו של מישהו אשר גוכה משרתו עומד ביחס ה־פוך ההכרה אחריותו — אנו אומרים בכל הפשטות, כי בבוא יום הפקודה, שום חשבו־נות לא יעכדו לפנינו. יש לנו יסוד להניח כי בקרב 107 אלף האורחים שנהנו בנו אמונם נמצאים לפחות 30 אלף חיילים בישר־ראל בצבא־הקבע ובמילואים. ואין לי שום ספק שאנו זכאים לומר בשם הרכבות הלו לו שנתנו אמונם בתורת זאב ז'בוטינסקי ותלמידיו, הצושים כל מה שלאל־ידם כדי להגשימה — אין לי שום ספק שאנו זכאים לומר בשמם: בבוא יום פקודה, לא יהיה שום חשבון, אלא כולנו יחדיו נמלא את חובתנו לעמנו ולארצנו עד תום, עד טיפר דמנו האחרון. נקרא לעם לא להתייאש. נקרא לעם לא לתפול ברוחו. נוסיף לו אמון. ביחים מהם הוא עלול להתייאש — אנו נאמר לו: נחמו נחמו עמי. על אף הכל ולמרות הכל — ננצח.

כך יהיה אם יבוא המאורע. אבל אם לא יביא — ההכרעה איננה בידינו — אז הרי־חי רוצה לומר לכם מה יש בדעתנו לע־שות בזמן הקרוב. אם לא יבוא המאורע הזה — אנו רוצים לצאת לעם ולקריא לו שהיא — על רבבותיו, על מאות־אלפיו — ידרוש בחירות חדשות לבית־הנבחרים בישר־ראל. לדרישה זו יש הצדקה מוסרית. אין בכך שום ספק. מאז נתקיימו הבחירות ל־כנסת השלישית חל שינוי יסודי במצבנו המדיני, הצבאי והמוסרי, הלאומי והבינלאו־מי. אילו היו הבחירות לכנסת השלישית מתנהלות אחרי העסקה הקרויה „ציכית־מצרית", ולאור הסבילות הפטליסטית ה־אומללה של הממשלה הזאת — אני חושב שיש לי יסוד לומר כי היינו מקבלים הרבה יותר תמיכה ציבורית מזו שקיבלנו ב־26 ביולי, ומפא"י היתה מקבלת הרבה פחות תמיכה ציבורית מכפי שקיבלה ביום ההוא. אני חושב שלא רק שינוי יסודי חל במצ־בנו, הנספיק כדי שהעם יעשה ריאוריינ־טציה או כדי שתינתן לו האפשרות של ביקוש דרך: לפי הכרתנו חל גם שינוי יסודי בדעת־הקהל בישראל. גם העם רואה היום את מפא"י בעינים אחרות. אפילו מכפי שראה אותה ב־26.7.55. כל שינוי בתוך העם ביחס ליסודות המשטר. חל שינוי ביחס למידת האמון הניתנת ע"י העם להנהגתה הרשמית, ביחינת השיקול הבלבוגר, הבריא, של צעדים מדיניים או צבאיים, לא רק ביחס לראיית הנולד אלא אפילו ביחס לעצם הראיה. שינוי יסודי ב־דעת־הקהל בוודאי שהיא בצדיק מתן אפש־רות לעם לקבוע מחדש את עמדתו.

שלישית, העם יודע שהוא הולך תחת ה־שלטון הזה לקראת נהרי־נחלי־דם, לקראת עקידה המונית שהא היתה כמותה בתולדו־תינו מאז פס העשן מעל לכבשנים. העם חרד ליום הזה. העם מוכן לשנות. והוא איננו יכול לשנות מאומה בלי שינוי השלטון, בלי שינוי המשטר. וזוהי זכותו לדרוש: תנו לנו אפשרות לבדוק מחדש את דרכנו, אילו אפשרות כזאת היתה ניתנת — הכנסת היתה מחליטה להפזר ולערוך בזמן הקרוב ביותר בחירות חדשות, ואילו התוצאה של־הן היתה דומה, אם לא זהה, עם תוצאת הבחירות ב־26 ביולי — היינו מרכיגים ראש בפני פסק־הדין של העם, והיינו אומ־רים: העם הזה רוצה ללכת למלחמת יאוש — אנו נלך אתו למלחמת יאוש. אנו עמו וכתוכו ולפניו נילחם את מלחמת היאוש עד לנצחון". 'quod est demonstrandum'.

את נכונות העם הזה ללכת לעקידה המונית של מלחמת יואש — צריך להוכיח. אנו טוענים שעמנו איננו רוצה במלחמה כזאת. הוא מוכן להסתכן, הוא יודע מה מצפה לו בעתיד, ובידיו למנוע תנאי לחימה של בכורי ישראל, הדומים לתנאי טבח, כשה־הצלה קשורה בנס — במוכן הנשגב, ההס־טורי לא המיסיסי, אלא הממשי של המו־שג הזה.

אל יגידו לנו: „היום אפשר לדרוש בחי־רות?" „היום נקרא את ההמונים אל הקלפי?" לזה יש זמן? אני שומע מרחוק את הטענה הזאת. הרי יש לאחד את העם במקום לפצל את כוחותיו, להעמיק את ה־אהבה במקום להעמיק את השנאה בין בניו. אילו היה זה כך — אילו הממשלה הזאת לא היתה אוהבת את השנאה, אילו הית אוהבת את האהבה, אילו היתה מראה דרך, בימים כאלה היינו דורשים בחירות? בוודאי שלא. דא עקא. הממשלה הזאת היא האוהבת את השנאה, היא המכניסה את הפירוד, על סף מאורע גורלי. לממשלה ה־זאת יש זמן להרעיב את תושבי יונן. ל־ממשלה הזאת יש זמן לנסות לחכל את ה־מעמד הבינוני. לממשלה הזאת יש זמן להשמיע דברי נאצה שאינם יכולים אלא ל־הגביר את המרירות. חל שינוי יסודי במ־צב. שינוי יסודי חל בדעת־הקהל. השנאה והפירוד, לא רק קיצבים, אלא הולכים ו־גוברים — ודרך אין. מה עוד צריך לקרות כדי להצדיק את הדרישה לבחירות חדשות, כדי שהעם יוכל לבדוק מחדש את דר־כו?

האם יש לנו אשליה שדרישתנו תתקבל בכנסת השלישית? תלמידיו של זאב ז'בו־טינסקי אינם אוהבים אשליות. הם שונאים את השנאה, הם אוהבים את האהבה — אבל הם מתרחקים מן האשליה. אנו נלך אל חברי מפא"י — אנו נלך אל חברי מפ"ם — בעיר נשיג אותם, במנזרי הקיבו־צים. על כן, נלך אל המנהיגי העם ונאמר להם: מה לכם כי תלינו? מה לכם כי תקללו את היום המר והנמהר שהבמשלה הזאת עומדת להביא עליכם ועל ילדיכם? קומי, דרשו ממנה — אם לא לדדת, לתת לכם — שבמידה זו או אחרת הקימותם אותה — את האפשרות להקים ממשלה אח־רת.

אני חוזר ואומר: אם לא יבוא במהרה המאורע ההוא — במהרה — הרי זאת תהא הדרישה בכל החדשים הקרובים: בחירות חדשות לכנסת, אפשרות לעם לחשוב מחדש על דרכו, לאור השינויים שחלו במצבנו ובדעתו. זוהי הדרך בה נלך. אני חושב ואני מאמין שזוהי הדרך היחידה. קראנו לה: הדרך של פתק־הבוחר. ושמעתי אי־פה אי־שם שהמונח הזה הוא „גייריי" יותר מדי. אינני חושב שהמונח הוא החשוב. לי הוא נראה „גייריי". על פי אמונתנו פתק הבוחר הוא אחד הגילויים הנשגבים בתולדות האנושות ובתולדות כל עם. אם מאחוריו עומדת בחירה חפשית, אלא לחץ, הרי זה חזיון אדיר... (קריאה: על כך אנו בוכים). אני שמח שמתקרב הזמן בו גם זאבי ידידי לא יצטרך לבכות על זה. הלחץ הארור הזה של מפא"י הולך ונשבר — עינוכם הרואות — אחרת, לא היית זוכה לתוספת של 65 אלף קולות ב־26 ביולי, של אנשים שאף פעם בחייהם לא הצביעו עבור הנועת־החרות ותנועת ז'בוטינסקי.

זהו ההליך, נכון. הוא אצלנו הרבה יותר קשה. ואם על אף הלחץ בא פתק הבוחר ומפגין את השתחררותו של האדם — על כך גאוותנו. אני חוזר ואומר: בעיני המונח הזה הוא טוב ופשוט מאד, ולא הייתי מחפש אחר. אבל יש חושבים שהוא „גייריי" מדי — נבצא מונח אחר.

רבותי — אנו, לפני י"ג בשנים, גמרנו אומר לסלק את השלטון ה ריטי מארץ־יש־ראל. ההחלטה הזאת נפלה שנים לפניכם. ביציעה הישיר החל לפני י"ג בשנים. אמרנו לעצמנו: אפשר לסלק את השלטון הזר מארץ־ישראל בדרך אחת ויח"ד: בכוח הנשק. עם קום המדינה העברית אמרנו שחובתנו לשנות את המשטר ולהסיר את מפא"י מהשלטון. להגשים את ציוואתו של מורנו ורבנו: להביא את העם לידי גאולה שלמה. זוהי שליחותנו ההסטורית. הדרך היחידה לכך — פתק הבוחר. אך אני מוכן לקרוא לה בשם אחר. נגד שלטון נכרי — בכוח הנשק; נגד המשטר הפנימי — בכוח ההמונים. כוח — אבל כוח ההמונים. אפי־לו מרכס, בהתווכחו עם „האידיאליזם" במובן הפילוסופי, קבע כי אידיאה, במידה שהיא כובשת המונים, הופכת להיות לכוח מטריא־לי — לכוח. ובמידה שהאידיאה שלנו כוב־שת, המונים גדלים והולכים — היא הופ־כת להיות כוח, כוח אמת. ובכוח הזה, בכוח ההמונים, הוצא את ביטויו המוב־הר ע"י פתק הבוחר — אנו נוריד את מפא"י מן השלטון, נקים את המשטר החדש בישראל.

אני מודה לכם ידידי על ההקשבה. מק־וה כי על אף ידיעתנו שאנו הולכים לקראת ימים קשים באד — אולי ימים נוראים — נצא עם כל הקרבנות להגשמת רעיוננו — שליחותנו: פרות למולדתנו — גאולה לעמ־נו.